

Hedef AB üyeliği mi, hendek-ülke adaylığı mı?

29 Kasım Pazar günkü fotoğraf herşeyi anlatıyor: Avrupa Konseyi Başkanı Donald Tusk, Davutoğlu'nu kolları arasına almış, anlaşmanın keyfi adeta yüzüne vurmuş.

Bizimkinin de keyfine diyecek yok. Eh, ne de olsa, Türkiye'deki yeni otoriterleşme dalgasına "yöneltililebilecek" AB baskısı hafifleyecek... Rusya ile krizin yalnızlaştırıcı etkileri biraz kırılabilir. Birleşmiş Milletler Uluslararası Adalet Divanı-Lahey olasılıkları (BM Güvenlik Konseyi'nden böyle bir karar çıkma olasılığı) şimdilik gündeme gelmeyecek.

AB'nin keyfi ise katmerli: Türkiye'nin Ankara Anlaşması ve Katma Protokol'den gelen haklarının esasen vizesiz geçiş hakkını Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına verdiği yolundaki haklı dava (ve bu konuda AB Adalet Divanı'nda TC vatandaşlarınca kazanılmış onlarca dava) artık çöpe atılabilir. Üstelik Türkiye tarafı, TC vatandaşlarının vizesiz seyahatini koşullara bağlamayı, belirsiz bir süreye yaymayı (Geri kabul ile vize meselesi arasında kurulan eşzamanlı ilerlemeyi unutmayı), sınırlı kapsamda uygulamayı, üstelik Geri Kabul Anlaşması şartına bağlanan ek yükümlülükler altına girmeyi de içine sindirmek zorundadır artık. Kaldı ki AB Schengen vizesini kaldırmayı/sınırlandırmayı öngördüğü bir sürece girmekte olduğu için tek tek üye ülkeleri bağlayıcı karar alması da artık pek mümkün değildir. Esasen AB-Türkiye zirvesinde AB Konseyi'ni bağlayıcı bir karar alınmış da değil.

Türkiye bir de 3 milyar Avroluk (koşulları henüz belirsiz) destek dışında birkaç müzakere başlığının daha açılması imkanını da elde edebilecek gözüküyor. Olsun, nasıl olsa açılan başlıklar bir türlü kapatılmıyor; veya kapatılsa da tüm başlıklar bitirilemiyor, bitirilseydi dahi bu, otomatikman tam üyeliğe geçiş imkanı vermiyor. AB bunu neden dert etsin? Açık uçlu müzakereyi zaten kabul ettirmiş. En kötü olasılıkla elinde Yunan-Rum kozları var, her an piyasaya sürebilir ve sorumluluğu üzerinden atabilir. (2016'da açılacak fasıllardaki Kıbrıs Rum blokajını kırmak için baskı yapma olasılığı, bu kozu ilerdeki yıllarda kullanmayacağı anlamına gelmiyor). 10 yılda açılan 13 faslın sadece birini sonuçlandırabilmiş olan Türkiye'de, AKP aklının bu fasıl açılmalarını bir ilerleme olarak pazarlaması artık ya kötü niyetle, ya da -daha yumuşağını söylemek artık zor- akıl yoksulluğuyla açıklanabilecektir. Böyle bir anlaşmaya imza atabilmek için, Türkiye'de çok fazla zaafı ve açığı olan bir iktidar yapısı gerekirdi; 29 Kasım'da bu bir kez daha teyit edilmiştir.

Bu anlaşmanın, Türkiye'nin AB üyeliğini hızlandıran değil, 1995/96'daki Gümrük Birliği veya 2004/2005 sürecinde kabullenilen açık uçluluk gibi tam tersine süreci tıkayan bir işlevi olacağını görmek için uzman olmaya gerek yok. AB, mülteci dalgalarını kendi sınırları dışında tutmak istiyor. Eğer Türkiye'yi AB sınırları içine almak gibi bir niyeti olsaydı, Suriyelileri Suriye'de tutmak için Türkiye'ye destek verirdi. AB, sığınmacı dalgalarını kendi sınırları dışında durdurabilmek için, sınırlarındaki ülkeleri kendi şatosu dışına kazdığı su-hendekleri olarak kullanmak derdinde. Bu bağlamda AKP Türkiye'si de en önemli hendek-ülke adayı; bu tampon rolünü üstlenirken, ülkeyi bir yönetilememe krizi içine sokmuş bulunan iktidar temsilcileri adeta çocuklar kadar sevinçliler. Bilmediklerinden değil; oyunu böyle oynamakla artık uluslararası düzleme de yansıyan meşruiyet açıklarını kapayabilmek veya gündemden düşürebilmek ihtiyacında olduklarından. Laik bir hukuk devletini, ihvan kardeşliğinin/ radikal selefiliğin merkez üssüne, cihatçı terör örgütlerinin yol geçen hanına ve bir tek-adam diktasına dönüştürmeye girişerseniz ve bütün bunlar (içeride değilse bile dışarıda) elinizde patlarsa, meşruiyet onarımı için her türlü ödünü vermeye hazır bir kıvama getirilmiş olursunuz. Türkiye'nin düşürüldüğü haller budur ve çok yazık olmuştur.

Üstelik, AB ve ABD dayatmalarına karşı daha bağımsız politikalar izleme seçeneği de, "dost komşuları sıfırlayan" politikalarla tüketilmiş durumdadır. Nitekim, Rusya tarafından Suriye üzerinde artık Türk uçakları için fiilen uçuşa yasak bölge ilan edildiği günlerde, AKP Türkiye'sinin Musul yakınlarındaki askeri varlığını tabur seviyesine çıkarmak biçimindeki çaresizlik gösterisi, Irak, İran, Rusya'nın şiddetli tepkilerini çekmekte, ABD bile, Irak Hükümetinin daveti olmaksızın böyle bir operasyonu desteklemeyeceğini duyurmak zorunda kalmaktadır.

\*\*\*

Son olarak şunu da söyleyelim: Muhtemelen AB karar odakları ve güçlü ülke liderleri, kendi vicdanlarını kurtarmak ve kamuoylarını yatıştırmak adına baskılarını yoğunlaştırarak (yani Davutoğlu'na 5 kez "tutuklu yargılanmaları yanıştır" lafından ötesini yapması gerektiğini dayatarak) Can Dündar ile Erdem Gül'ün tutuksuz yargılanmalarını sağlayacaklardır. Ama bu, Brüksel'in ikiyüzlülüğünü örtmeye, yapılan gayri-ahlaki anlaşmanın kirini temizlemeye yetmeyecektir.

[haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/hedef-ab-uyeligi-mi-hendek-ulke-adayligi-mi-138699](http://haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/hedef-ab-uyeligi-mi-hendek-ulke-adayligi-mi-138699)

---

Not: Geri Kabul Anlaşması TBMM'de görüşüldüğü sıralarda konuyu soL Gazetesi'ndeki iki yazımızda ele almıştık: *19 Aralık 2013: "Üçüncü Perde"* ve *6 Şubat 2014: "Geri Kabul Tuzağı"*;